

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

Lp Martin Tomberg

Teie 28.11.2023

IKEA Estonia Runikon Retail OÜ
Martin.Tomberg@ikea.ee

Meie 09.01.2024 nr 2.1.-5/24/1276-2

Lp Inga Inte
Andmekaitse spetsialist**Vastus selgitustaotlusele**

Esitasite selgitustaotluse seoses personali kandidaatide ja olemasoleva personali turvakontrolliga, mis puudutab majandustegevusega seotud kuritegusid ning andmete kogumist ja hindamist tolli- ja maksuõigusaktide rikkumiste olemasolu kohta. Selleks, et saada volitatud ettevõtja staatus tuleb täita nõuded Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2013. aasta 10. oktoobri määrusest (EL) nr 952/2013, millega kehtestatakse Euroopa Liidu tolliseadustik („Euroopa Liidu tolliseadustik“).

Küsite, kas volitatud ettevõtja staatus saada sooviv ettevõtte võib teha teatud ametikohtade töötajate turvakontrolli, kogudes andmeid nende karistatuse ja/või teavet kuritegude ja halduskuritegude kohta. Kui jah, siis millises ulatuses võib seda teha ja kas õiguslikuks aluseks loetakse õigusaktides sätestatud õigusliku kohustuse täitmine või on selleks õigustatud huvi.

Taustauuringute tegemisel kriminaalkaristuste ja rikkumistega seotud isikuandmete töötlemisel kohaldub isikuandmete kaitse üldmääruse¹ (IKÜM) artikkel 10 ja karistusregistri seadus (KRS). IKÜM-i artiklis 10 on sätestatud süütegudega seotud andmete töötlemise piirang, mille kohaselt töötlemine peab olema lubatud Euroopa Liidu või liikmesriigi õigusega.

Nagu Te ka selgitustaotluses õigesti viitasite, siis KRS § 15 lõike 1 kohaselt tuleb karistusregistrist teise inimese kohta andmete küsimisel päringus kinnitada andmete küsimise õiguslikku alust või eesmärki. Eesti siseriiklikes tollialastes õigusaktides ei ole tõepoolest sätestatud volitatud ettevõtja staatusega tööandjale sõnaselget õiguslikku alust sellistel juhtudel karistusregistri andmete töötlemiseks. Kuna siseriiklikus õiguses puudub selline õiguslik alus karistusregistrist andmete saamiseks, peab ettevõttel inimeste karistatuse kontrollimiseks olema mõni muu IKÜM artiklis 6 nimetatud õiguslikest alustest. Karistusregister on avalik ning karistusandmed on kõigile päringu kaudu avalikud nii kaua kui seadus ette näeb (üksnes kehtivad karistusandmed olenevalt karistusest). Selgitan, et isikul, kelle kohta sooviksite päringut teha, on võimalik kontrollida, kes on tema kohta päringuid karistusregistrisse teinud. Kõigi päringute kohta jääb karistusregistri päringute päevikusse märge ning igaüks võib teha järelpärimiste päringu, et saada teada, kes on tema andmete vastu huvi tundnud.

¹ [Euroopa parlamendi ja nõukogu isikuandmete kaitse üldmäärus \(EL\) 2016/679.](#)

Enamasti on töötaja isikuandete töötlemise õiguslikuks aluseks tööandja õigustatud huvi (IKÜM art 6 lg 1 p f), sh kandideerimise protsessis isiku taustakontrolli läbiviimiseks. Ka töölepinguseaduse § 11 sätestab, et lepingueelsetel läbirääkimistel võib nõuda ainult neid andmeid, mille suhtes tööandjal on õigustatud huvi. Seega võib tööandja töödelda karistusregistrisse kantud andmeid üksnes ulatuses, milles tööandja põhjendab oma õigustatud huvi. Õigustatud huvi tuleb hinnata lähtuvalt konkreetsest töösuhtest, võttes arvesse täidetava ametikoha nõudeid. Juhul, kui ametikoht eeldab eelneva taustakontrolli läbiviimist ning vastav õiguslik alus ei tule seadusest, on vajalik koostada õigustatud huvi analüüs ning kaaluda, kas tööandja vajadus ja huvi taustakontrolli teha kaalub ülesse kandidaadi õiguse privaatsusele. Vaidluse korral on õigustatud huvi tõendamise kohustus tööandjal. Õigustatud huvi hindamise läbiviimiseks saate kasutada inspektsiooni koostatud õigustatud huvi hindamise [juhendit](#).

Küsite veel, kas tollialaste Euroopa Liidu õigusaktide sätted on nõuetekohasem õiguslik alus. Nimetatud õigusaktide sätted ning ka Teie viidatud Euroopa Kohtu otsust analüüsidest võib järeldada, et nimetatud sätted annavad aluse tollile isikuandmete töötlemiseks, et lahendada volitatud ettevõtja staatuse andmise taotlus, st et isikuandmete töötlemine on vajalik tollile pandud juriidilise kohustuse täitmiseks. Samuti reguleerivad need õigusaktid nõudeid, mis tingimustele peab taotleja vastama, et volitatud ettevõtja staatust saada. Antud sätted ei anna aga sõnaselget alust ettevõtetele, kes taotlevad volitatud ettevõtja staatust või sellise staatusega ettevõtetele olemasolevate ja uute töötajate suhtes taustakontrolli teostamisel karistusregistrist andmete saamiseks. Küll aga volitatud ettevõtja staatust taotlevatele ettevõtetele õigusaktides sätestatud nõudmised toetavad õigustatud huvi teatud ametikohtadele kandideerivate või töötavate isikute puhul taustakontrolli teostamiseks ning selleks karistusregistrist andmete saamiseks. Karistusregistrist andmete pärimise õiguslikuks aluseks on aga siiski IKÜM-ist tulenev õigustatud huvi nagu juba eelnevalt selgitatud.

Lugupidamisega

Mari-Liis Uprus
jurist
peadirektori volitusel